

Podstawowe informacje o zajęciach

Nazwa zajęć: **Wybrane metody inteligencji obliczeniowej**

Cykl kształcenia: **2021/2022**

Nazwa jednostki prowadzącej studia: **Wydział Elektrotechniki i Informatyki**

Nazwa kierunku studiów: **Informatyka**

Obszar kształcenia: **nauki techniczne**

Profil studiów: **ogólnoakademicki**

Poziom studiów: **drugiego stopnia**

Forma studiów: **stacjonarne**

Specjalności na kierunku: **EFA-DU - inżynieria systemów informatycznych, EFC-DU - systemy informatyki przemysłowej, EFS-DU - Systemy i sieci komputerowe**

Tytuł otrzymywany po ukończeniu studiów: **magister inżynier**

Nazwa jednostki prowadzącej zajęcia: **Katedra Podstaw Elektroniki**

Kod zajęć: **11721**

Status zajęć: **obowiązkowy dla specjalności EFS-DU - Systemy i sieci komputerowe**

Układ zajęć w planie studiów: **sem: 2 / W30 L30 / 4 ECTS / Z**

Język wykładowy: **polski**

Imię i nazwisko koordynatora: **dr hab. inż. prof. PRz Maciej Kusy**

Dane kontaktowe koordynatora: **budynek A, pokój 311, tel. 178651116, mkusy@prz.edu.pl**

Terminy konsultacji koordynatora: **wg harmonogramu pracy w semestrze zimowym r. akad. 2020/2021**

Cel kształcenia i wykaz literatury

Główny cel kształcenia: **Teoretyczna wiedza i praktyczne wykorzystanie wybranych metod inteligencji obliczeniowej**

Ogólne informacje o zajęciach kształcenia: **Przedstawienie wybranych algorytmów i narzędzi programistycznych z zakresu sztucznych sieci neuronowych, klasyfikatorów bazujących na funkcji jądra, drzew decyzyjnych, metod klasteryzacji i selekcji cech**

Wykaz literatury, wymaganej do zaliczenia zajęć

Literatura wykorzystywana podczas zajęć wykładowych

1. Bishop C.M., *Pattern Recognition and Machine Learning*, Springer, 2006
2. Tadeusiewicz R., *Sieci neuronowe*, Akademicka Oficyna Wydawnicza, Warszawa., 1993
3. Korbicz J., Obuchowicz A., Uciński D., *Sztuczne sieci neuronowe. Podstawy i zastosowania*, Akademicka Oficyna Wydawnicza., 1994
4. Kecman V., *Learning and Soft Computing. Support Vector Machines, Neural Networks and Fuzzy Logic Models*, MIT Press, Cambridge., 2001
5. Vapnik V., *The nature of statistical learning theory*, Springer, New York., 1995
6. Quinlan J.R., *C4.5: Programs for machine learning*, Morgan Kaufman Publishers, San Mateo., 1993
7. Haykin S., *Neural Networks – a Comprehensive Foundation*, Macmillan College Publishing Company, New York., 1994
8. Ferreira C., *Gene expression programming*, Springer-Verlag., 2006
9. Sutton R.S., Barto A.G., *Reinforcement Learning: An Introduction*, MIT Press, Cambridge ., 1998

Literatura wykorzystywana podczas zajęć ćwiczeniowych/laboratoryjnych/innych

1. Mathworks Inc., *Matlab Online Documentation*, <http://www.mathworks.com.>, 2018
2. Sherrod P.H., *DTREG - Predictive Modeling Software*, <http://www.dtreg.com.>, 2018

Literatura do samodzielnego studiowania

1. Żurada J., Barski M., Jędruch W., *Sztuczne sieci neuronowe*, PWN., 1996
2. Rutkowska D., Piliński M., Rutkowski L., *Sieci neuronowe, algorytmy genetyczne i systemy rozmyte*, PWN, Warszawa., 1997

Literatura uzupełniająca

1. Gunn S., *Support Vector Machines for Classification and Regression*, University of Southampton., 1998
2. Masters T., *Practical Neural Network Recipes in C++*, Academic, San Diego., 1993
3. Masters T., *Advanced Algorithms for Neural Networks*, Wiley, New York., 1995
4. Masters T., *Advanced Algorithms for Neural Networks*, Wiley, New York., 1995

Materiały dydaktyczne: **Dostępne w wersji elektronicznej na stronie <https://mkusy.v.prz.edu.pl/>**

Strona: 3

Wymagania wstępne w kategorii wiedzy/umiejętności/kompetencji społecznychWymagania formalne: **Student zarejestrowany na 2 semestr**Wymagania wstępne w kategorii Wiedzy: **Podstawowa wiedza z zakresu matematyki, informatyki; ukończony moduł "Sztuczna inteligencja"**Wymagania wstępne w kategorii Umiejętności: **Umiejętność obsługi komputera i korzystania ze środowisk programistycznych**Wymagania wstępne w kategorii Kompetencji społecznych: **Brak**

Strona: 4

Efekty kształcenia dla zajęć

MEK	Student, który zaliczył zajęcia	Formy zajęć/metody dydaktyczne prowadzące do osiągnięcia danego efektu kształcenia	Sposoby weryfikacji każdego z wymienionych efektów kształcenia	Związki z KEK	Związki z PRK
01.	Potrąfi wskazać różnice pomiędzy problemem klasyfikacji i regresji	wykład, laboratorium	obserwacja wykonawstwa, raport pisemny	K_W01+ K_U01+	P7S_UW P7S_WG
02.	Potrąfi podać różnice pomiędzy uczeniem nadzorowanym, nienadzorowanym i uczeniem się ze wzmocnieniem	wykład, laboratorium	obserwacja wykonawstwa, referat pisemny	K_W02+ K_U01+	P7S_UW P7S_WG
03.	Potrąfi wyjaśnić podstawy analizy istotności atrybutów danych wejściowych przedstawionych w formie rekordów.	wykład, laboratorium	obserwacja wykonawstwa, raport pisemny	K_U01+ K_U07+	P7S_UW
04.	Potrąfi wyjaśnić zagadnienie klasteryzacji w kontekście uczenia nienadzorowanego.	wykład, laboratorium	obserwacja wykonawstwa, raport pisemny	K_U01+ K_U07+	P7S_UW
05.	Potrąfi zaproponować sieć neuronową do zadanego problemu klasyfikacji.	wykład, laboratorium	obserwacja wykonawstwa, raport pisemny	K_U01+ K_U07+ K_K02+	P7S_KR P7S_UW
06.	Potrąfi wyjaśnić podstawy budowania drzew decyzyjnych	wykład, laboratorium	obserwacja wykonawstwa, raport pisemny	K_U01+ K_U07+	P7S_UW
07.	Potrąfi wyjaśnić podstawy uczenia głębokich sieci neuronowych	wykład, laboratorium	obserwacja wykonawstwa, raport pisemny	K_U01+ K_U07+ K_K02+	P7S_KR P7S_UW

Uwaga: **W zależności od sytuacji epidemicznej, jeżeli nie będzie możliwości weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się określonych w programie studiów w sposób stacjonarny w szczególności zaliczenia i egzaminy kończące określone zajęcia będą mogły się odbywać przy użyciu środków komunikacji elektronicznej (w sposób zdalny).**

Strona: 5

Treści kształcenia dla zajęć

Sem.	TK	Treści kształcenia	Realizowane na	MEK
2	TK01	Wstęp do zagadnienia sztucznej inteligencji	W02	MEK01
2	TK02	Klasyfikacja, predykcja oraz zdolność uogólniania. Wyznaczanie parametrów wydajności: dokładność/błąd, walidacja krzyżowa, macierz konfuzji, czułość, specyficzność, krzywa ROC	W02	MEK02
2	TK03	Wybrane algorytmy klasteryzacji oraz klasyfikator najbliższych sąsiadów	W02	MEK04
2	TK04	Wielowarstwowa jednokierunkowa sieć neuronowa; algorytm wstecznej propagacji błędów i jego modyfikacje	W02	MEK01 MEK02
2	TK05	Popularne modele neuronowe: sieć neuronowa o radialnej funkcji aktywacji, samoorganizująca się mapa cech Kohonena oraz sieć z przekazywaniem żetonu	W03	MEK01 MEK02 MEK05
2	TK06	Probabilistyczna sieć neuronowa	W02	MEK01
2	TK07	Procedury selekcji i ekstrakcji cech; realizacja za pomocą drzew decyzyjnych, lasów drzew, algorytmu ReliefF; analiza składowych głównych PCA	W02	MEK03
2	TK08	Algorytm wektorów wspierających	W02	MEK02
2	TK09	Programowanie wyrażeń genetycznych	W02	
2	TK10	Analiza czułości: lokalna i globalna: metoda Sobola, FAST oraz EFAST	W02	MEK03 MEK06
2	TK11	Wybrane algorytmy uczenia się ze wzmocnieniem	W02	MEK01
2	TK12	Problem uczenia sieci PNN; dobór współczynników wygładzania: metoda gradientów sprzężonych, algorytmy uczenia się ze wzmocnieniem, metoda pluginów i inne	W02	MEK05
2	TK13	Struktura sieci PNN: redukcja, współczynniki wagowe	W03	MEK01
2	TK14	Głębokie sieci neuronowe	W02	MEK07

Strona: 6

Nakład pracy studenta

Forma zajęć	Praca przed zajęciami	Udział w zajęciach	Praca po zajęciach

Wykład (sem. 2)		Godziny kontaktowe: 30.00 godz./sem.	Uzupełnienie/studiowanie notatek: 5.00 godz./sem. Studiowanie zalecanej literatury: 5.00 godz./sem.
Laboratorium (sem. 2)	Przygotowanie do laboratorium: 10.00 godz./sem. Inne: 4.00 godz./sem.	Godziny kontaktowe: 30.00 godz./sem.	Dokończenia/wykonanie sprawozdania: 2.00 godz./sem.
Konsultacje (sem. 2)	Przygotowanie do konsultacji: 5.00 godz./sem.	Udział w konsultacjach: 5.00 godz./sem.	
Zaliczenie (sem. 2)	Przygotowanie do zaliczenia: 15.00 godz./sem.	Zaliczenie pisemne: 2.00 godz./sem. Zaliczenie ustne: 2.00 godz./sem.	

Strona: 7

Sposób wystawiania ocen składowych zajęć i oceny końcowej

Forma zajęć	Sposób wystawiania oceny podsumowującej
Wykład	Brak
Laboratorium	Raport pisemny
Ocena końcowa	Na podstawie oceny z laboratorium

Strona: 8

Przykładowe zadania

Wymagane podczas egzaminu/zaliczenia
Realizowane podczas zajęć ćwiczeniowych/laboratoryjnych/projektowych
Inne

Czy podczas egzaminu/zaliczenia student ma możliwość korzystania z materiałów pomocniczych: **nie**

Strona: 9

Treści zajęć powiązane są z prowadzonymi badaniami naukowymi: tak

Publikacje naukowe

- J. Kiełpińska; A. Konior; P. Kowalski; M. Kusy; M. Szwagrzyk, *Numerical analysis of factors, pace and intensity of the corona virus (COVID-19) epidemic in Poland*, ,, 2021
- J. Kluska; M. Kusy; R. Zajdel; T. Zabiński, *Fusion of Feature Selection Methods for Improving Model Accuracy in the Milling Process Data Classification Problem*, IEEE., 2020
- J. Kluska; M. Kusy; R. Zajdel; T. Zabiński, *Weighted Feature Selection Method for Improving Decisions in Milling Process Diagnosis*, Springer., 2020
- P. Kowalski; S. Kubasiak; M. Kusy; S. Łukasik, *Probabilistic Neural Network - parameters adjustment in classification task*, IEEE., 2020
- J. Kluska; M. Kusy; B. Obrzut; M. Obrzut; A. Semczuk, *Prediction of 10-year Overall Survival in Patients with Operable Cervical Cancer using a Probabilistic Neural Network*, ,, 2019
- M. Kusy, *Selection of pattern neurons for a probabilistic neural network by means of clustering and nearest neighbor techniques*, Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE)., 2019
- M. Kusy, *Fuzzy c-means-based architecture reduction of a probabilistic neural network*, ,, 2018
- M. Kusy; R. Zajdel, *Application of Reinforcement Learning to Stacked Autoencoder Deep Network Architecture Optimization*, SPRINGER INTERNATIONAL PUBLISHING AG., 2018
- P. Hanus; R. Hanus; M. Kusy; M. Zych, *Zastosowanie absorpcji promieniowania gamma i wybranych metod sztucznej inteligencji do identyfikacji struktury przepływu ciecz-gaz w rurociągu*, ,, 2018
- P. Kowalski; M. Kusy, *Determining significance of input neurons for probabilistic neural network by sensitivity analysis procedure*, ,, 2018
- P. Kowalski; M. Kusy, *Sensitivity Analysis for Probabilistic Neural Network Structure Reduction*, ,, 2018
- P. Kowalski; M. Kusy, *Weighted probabilistic neural network*, ,, 2018
- R. Hanus; M. Jaszczur; M. Kusy; L. Petryka; M. Zych, *Identification of liquid-gas flow regime in a pipeline using gamma-ray absorption technique and computational intelligence methods*, ,, 2018
- J. Kluska; M. Kusy, *Assessment of prediction ability for reduced probabilistic neural network in data classification problems*, ,, 2017
- J. Kluska; M. Kusy; B. Obrzut; M. Obrzut; A. Semczuk, *Prediction of 5-year overall survival in cervical cancer patients treated with radical hysterectomy using computational intelligence methods*, ,, 2017
- P. Kowalski; M. Kusy, *Determining the significance of features with the use of Sobol method in probabilistic neural network classification tasks*, POLSKIE TOWARZYSTWO INFORMATYCZNE., 2017
- P. Kowalski; M. Kusy, *Modification of the Probabilistic Neural Network with the Use of Sensitivity Analysis Procedure*, POLSKIE TOWARZYSTWO INFORMATYCZNE., 2016